

cesser i Grønland har karakter af en afkoloniseringsproces. Det er en meget rimelig analysevinkel, men der analyseres ikke. Der antages og postuleres og der citeres flittigt fra litteraturen. Bogen minder mere om den fase i specialbeskrivningen ved et dansk historisk institut, hvor den studerende er ved at få hold på beskrivelsen af sit emne, og hvor vejlederen ville sørge for at holde hende langt nærmere op til vinden, så målet kunne nås uden de mange kryds ind i farvande, der alligevel ikke kan kortlægges nærmere.

Resultatet ser dog plausibelt ud: forstået som afkoloniseringsproces har den grønlandske udvikling forløbet fredeligt i god forståelse mellem kolonisator og koloniseret. Det forklares blandt andet ved den tidlige inddragelse af »de indfødte« i administrationen af landet og den gradvise udbygning af denne inddragelse frem til og med indførelse af hjemmestyret i 1979. Dets videre udvikling til fuld selvstændighed bedømmes uaktuel på grund af den stærke økonomiske afhængighed af Danmark og de mere følelsesmæssige bindinger over de godt 250 år, ikke mindst ved det stærke indgifte. Med rette peges der også på Grønlands geopolitiske placering, der kunne betyde, at en frigørelse for afhængigheden af Danmark ville betyde afhængighed af andre magter, hvor det sidste kunne blive værre end det første.

Axel Kjær Sørensen

Máliaraq Vebæk: *Navaranaaq og andre. De grønlandske kvinders historie*. (Gyldendal, 1990). 300 s.

Denne bog er en registrering og beskrivelse af såvel fremtrædende som mere anonyme kvindeskikkelser gennem den grønlandske historie, lige fra de grumme kvinder i sagnene over kvindelige

åndemanere (angakut), fjeldgængere (qivittut) og hekse (ilisiitsut) til nutidens medicinstuderende. Der er også beskrivelser af tilværelsen for fangerkoner, ekspeditionsdeltagere, værtinder og husmødre i almindelighed. Angående fortidens kvinder er stoffet hentet i publiceret materiale, og det er noteret, hvornår den første grønlandske kvinde blev jordemoder (ca. 1850), sygeplejerske (1934), lærerinde, akademiker, forfatter, billedkunstner, politiker etc. Det er rart at have fået styr på det. Angående de nulevende synes alle omtalte at være blevet interviewet af forfatterinden. Disse interviews har primær kildeværdi.

Undertitlen »De grønlandske kvinders historie«, er en anelse misvisende sådan som faget nu forstår sig selv, men det er visselig en gesta mulierum groenlandicarum. På den baggrund virker forfatterindens optimisme vedrørende Grønlands gode fremtid med så mange dygtige kvinder ikke ubegrundet. Vi kan alle dele hendes håb om, at de grønlandske kvinder »ved deres snilde, tålmodighed og ukuelige humør«, nok skal bidrage til at rette tingene op.

Axel Kjær Sørensen

Espen Bull og John Mynderup: *Klaus Riskær Pedersen*. (Børsens Forlag, 1990). 208 s., 335.50 kr.

Når man præsenteres for en bog om Klaus Riskær Pedersen, er ens første tanke, om dette nu er hans seneste mediepåfund, så meget mere som han fremtræder duksedrengeagtigt smilende på omslaget. Men således er det ikke. Børsens Forlag har opfordret to af dagbladet Børsens erhvervsreportere til at skrive en fremstilling om den unge »raider«. Det er der kommet interessant nutidshistorie ud af, og i mange henseender også en udmærket biografi.

Forfatterne har gjort sig den ulejlighed virkelig at begynde ved begyndelsen og har i et - det må man indrømme - spændende kapitel fremlagt K. R. Pedersens opvækst og noget specielle familiemæssige baggrund. Der er næppe tvivl om, at man her finder elementer til forståelse af omhandlede persons faccon og fremtræden. Videre skildres hans finansielle foretagsomhed over det dristige initiativ med Børsinformation, der kom til at danne basis for senere foretagender; bl.a. hovedpunktet, forsøget på overtagelse af Fisker & Nielsen for at få fat i en formentlig slet forvaltet formue. Videre hans indtrængen på ejendomsmarkedet, hvor man ikke synes at have set kulminationen endnu, ihukommende kampen om Christianshavns Oplagspladser, som af gode grunde ikke kunne nå at komme med i bogen. Endelig hans indtog med pomp og pragt på den politiske scene, hvor han distancerede lidt overhængte venstrepolitikere, hvis reelle grundlag for den yderst lukrative tilværelse i europæisk politik var inertiens lov. Ikke at forglemme det store eksperiment med betalingsfjernsyn, hvor han ikke kunne vente på en ændring af lovgrundlaget, men alligevel slap ud af sagen uden store skrammer.

Det er en kvalificeret fremstilling, de to journalister leverer, og hvis deres

udgangspunkt var at vælge en person, der harmonerer med 90'ers-stemningen, kunne valget ikke foretages bedre. Klaus Riskær Pedersen fremstår nærmest anarkistisk i sin holdning til de pæne mænd i bankerne, spilder ikke tiden på falbelader, er idérig langt ud over det almindelige, beslutsom på grænsen til det gamblende. Bagsiden er først og fremmest arrogancen, de nedladende betragtninger om andres virksomhed, en nærmest diktatorisk holdning over for dem, der er afhængig af ham. Jo, han er tidens mand.

Forfatterne har naturligvis talt med Pedersen selv, men herudover består kildematerialet - foruden af tilgængelige dokumenter - især af interviews med ca. 100 personer. Det kaster sidelys over Klaus Riskær Pedersens miljø, bl.a. kredsen af de nordsjællandske yuppie-agtige skikkelser og de særlige finansforetagere, f.eks. Alex Friedmann, Kjeld Poulsen og Arne Groes.

Forfatterne afstår fra en egentlig vurdering af personen; deres erklærede mål er at fortælle historien om en usædvanlig dansker. Det kan man i hvert fald roligt kalde ham. Om han er nogen nytte til i videre erhvervsmæssig sammenhæng, eller om han bare er pengejonglør, må foreløbig stå hen.

Ib Gejl

ØKONOMISK OG SOCIAL HISTORIE

Kirsten Geertsen: *Dannet ung pige søges. Kvinder på Kontor 1900-1940.* (Akademisk Forlag, 1990). 367 s., 248 kr.

Historikeren Kirsten Geertsen leverer med sin nye bog den hidtil mest omfattende undersøgelse af en stor gruppe

kvinders vilkår, nemlig kontormedhjælperne, i perioden 1900-1940. Gruppen af kvindelige kontormedhjælpere, der i 1880 talte 335 kvinder, udgjorde i 1905 godt 5.000 kvinder, og i 1940 var gruppen vokset til 50.000. Området udgjorde dermed et af de hurtigst ekspanderende kvindearbejdsområder, spe-